

legitimované a ich totožnosť musí byť overená. V každom pochybnom prípade osoby musia byť predvedené na poverenie pre veci vnútorné.

24. NV a ONV nech sa obracajú vo všetkých otázkach a záležitostiach, spadajúcich do kompetencie jednotlivých povereníctiev, priamo na tieto poverenia.

a) V dôležitých otázkach politických, zásadných a iniciatívnych, týkajúcich sa NV a ONV, na Sekretariát Predsedníctva SNR, V. odbor, B. Bystrica.

b) Vo všetkých otázkach rázu politického, verejného, ako aj v otázkach, týkajúcich sa samosprávnych sväzkov (obcí, okresov, žúp), ďalej v otázkach bezpečnostných a tých, ktoré nespádajú do kompetencie jednotlivých Povereníctiev, v Povereníctve SNR pre veci vnútorné, Ban. Bystrica...³

g) V otázkach, týkajúcich sa partizánov, na Hlavný štáb partizánskych oddielov, B. Bystrica.

25. Zákonná úprava kompetencie NV a ONV bude prevedená neskoršie zvláštnym nariadením Slovenskej národnej rady. Do tej doby platia tieto smernice ako aj ďalšie, ktoré vydáva poverenie SNR pre veci vnútorné.

Povereník pre veci vnútorné:

Dr. Husák v. r.

OA Brezno n. Hronom. OÚ Brezno n. Hronom, D 2816/44. Cykl. oběžník.

[70]

1944, 28. září. Banská Bystrica. — Programový článek povstalecké „Pravdy“ o otázce soužití Čechů a Slováků v jednom státě.¹

Schádzame sa

[...]²

Treba sa ešte dnes pýtať, či dvadsaťročné súžitie s Čechmi bolo pre Slovákov užitočné? Ak áno, spomeňte si, čo nasledovalo po bezútešnosti a letargii, v ktorej žil slovenský národ pod maďarským panstvom, a uznáte, že by sme sa neboli dostali na dnešnú národnú úroveň bez priameho kontaktu s vyspelým a čulým českým kultúrnym i politickým životom. Povedzme ešte viac. Do ozajstných hĺbok slovenských ľudových mäs preniklo národné povedomie až za dvadsať rokov ČSR. Aj slovenská robotnícka trieda ďakuje mnoho československému štátu z rokov 1918—1938. Ostaly síce trpké spomienky na nezamestnanosť, žobračienky a časté perzekúcie revolučného hnutia. Ale toľko je isté, že práve za podmienok čl. demokracie získala slovenská robotnícka trieda veľmi cennú politickú školu, ba že práve v tomto čase prešla svojím triednym prebudením, bez ktorého by nebola možná ani dnešná aktívna a vedúca účasť robotníctva na stvárňovaní slovenského osudu.

A predsa bolo mnoho vecí, ktoré kalily dobrý pomer medzi Slovákami a Čechmi (podobne ako aj medzi Čechmi a podkarpatskými Ukrajincami). Bola to hospodárska politika českého kapitálu, bol to povýšenecký, poručnícky pomer českých šovinistov k Slovákom a z neho vyplývajúce zaplavovanie Slovenska nielen potrebnými odborníkmi, ale aj nepotrebnými zriadeniami, boly to rozličné nešťastné a škodlivé dedukcie z teórie československej národnej jednoty v kultúrnej, aj v iných oblastiach. No načo rekrimovať? Tu nám ide hlavne o *výsledky* všetkých tých rušivých zjavov. Šovinizmus na jednej strane, na strane „vládnúceho“ národa, budí obyčajne *ešte zúrivejší šovinizmus* aj na druhej strane. A tak tomu bolo aj v našom prípade. Podstatou hlinkovského šovinizmu bolo, že z nemožnej politiky českých reakcionárov a šovinistov krívo a demagogicky obviňoval *celý* český národ a vyvolával v slo-

³ Vynechány detailní údaje pod c)–f) o oborech činnosti jednotlivých pověřenectev.

¹ Autorem článku byl J. Šefrámek.

² Vynechán česky psaný citát z Nového slova, jímž byl článek uveden.

venskom ľude protičeskú nenávisť. Aký ošoh mal z tohto „nacionalizmu“ slovenský národ, vysvitlo už ozaj nedvojsmyselne v rokoch 1938—39, keď hlinkovskí odchovanci skončili so svojím šovinizmom, podloženým najmä tiež odporom proti českému demokratizmu, v náručí nemeckých fašistických dobyvateľov a zašantročili im — poťažme nepriamo aj ich maďarským chránencom — národ i skromné bohatstvá našej krajiny. Po rozbití ČSR nastalo medzi Čechmi rozladenie iného rázu. Tentoraz zas mnohí Česi zamieňali slovenskú reakčnú kliku s národom, nespravodlivo obviňujúc Slovákov ako celok alebo ich väčšinu, že sa stali hrobármi spoločného štátu. Vývoj ďalších 5—6 rokov, no najmä terajší ozbrojený protinemecký odboj slovenského národa iste nadostač podvrátil tento omyl.

Zásluhou šovinistov na jednej i druhej strane prešly obidva naše pokrvné a blízke národy sériou nedorozumení a po rozchode, ktorý nám vnútila nepriateľská moc a ktorý umožnila vnútorná reakcia česká i slovenská, sa teraz opäť schádzame. Ale čo všetko sa od nášho nedobrovoľného rozchodu premlelo na našich chrbtoch! Nielen český národ, úpiaci vo svojom Protektoráte pod úplnou okupáciou, ale aj my Slováci, čo aj pod falošnou firmou „samostatného štátu“, sme sa soznámili s krutosťou koristiacej a dusiacej germánskej nadvlády. Spoločné utrpenie opäť a azda ešte mocnejšie sblížovalo, ako prv, kladné stránky nášho štátneho spolužitia, a jedni i druhí sme hľadali vo svojej osamotenosti spoločné cesty k záchrane. Oporu sme našli v spojeneckom tábore, ale hlavne v mocnom a Nemcov víťazne porážajúcom Sovietskom sväze, vo veľkom ruskom národe, ktorý vedel sosskupiť okolo seba všetkých Slovanov, potláčaných a ohrožovaných nemeckým imperializmom. A keď sme sa raz bližšie primkli k SSSR, nemohol ostať bez vplyvu na obidva naše národy príklad tohto veľkého socialistického súštitia, v ktorom žije svorne a rovnoprávne vedľa seba vyše sto národov. Keď sa teraz Česi, Slováci a Podkarpatskí Ukrajinci znovu schádzame, deje sa to, prirodzene, na celkom novom, vyššom základe.

Nabudúce nebude môcť nikto tvrdiť, že nám bol spoločný štátny život s Čechmi a Podkarpatskými Ukrajincami nanútený, lebo za nový štát *bojujeme*. Terajšie povstanie, ktoré vedú vo vzornej jednote všetky složky nášho národa, ľavica i pravica (ak máme použiť bežnú politickú terminologiu), je vlastne uplatnením nášho práva na samourčenie. Slovenský národ vykonáva toto svoje právo so zbraňou v ruke. A svojím bojom proti nemeckým okupantom, odmrštením zapredancov, ktorí predstavujú bratislavskú „vládu“, vystavil si najlepšiu legitimáciu pre svoju úplnú rovnosť s Čechmi a s Podkarpatskými Ukrajincami v rodiačom sa novom štáte. Niet pochyby o tom, že prevažná väčšina Čechov, pre ktorých je náš boj veľkou posilou, túto našu legitimáciu dnes plne uznáva. Ale aj to si treba uvedomiť, že len *široká ľudová demokracie* a tesná spolupráca so Sovietskym sväzom v rámci veľkej slovanskej koncepcie umožní ozajstné uskutočnenie pravidla: rovnaké práva Čechom v Česku a na Morave, Slovákom na Slovensku a Ukrajincom na Podkarpatskej Ukrajine. Plnoprávny ľud istotne zabráni šovinistickým pokusom a výkyvom, nech by prichádzaly z ktorejkoľvek strany. A keby sa našly napríklad české kapitalistické alebo šovinistické skupiny, ktoré by si osobovaly právo rušive zasahovať do vnútorného vývoja Slovenska či Podkarpatskej Rusi, sme presvedčení o tom, že ich zahriakne sám český ľud, lebo po trpkých skúsenostiach posledných piatich rokov nebude už môcť dovoliť nikomu, aby podrýval harmonické súžitie bratských národov.³

Pravda, 28. 9. 1944, čís. 17. — Též Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 117—119.

³ Článek „Schádzame sa“ nebyl jediným příspěvkem povstalecké Pravdy na toto téma. Již v jednom z prvních čísel otiskla Pravda úvodník „Slováci a Češi“, věnovaný problematice vztahů Čechů a Slováků a vytvoření lidově demokratického Československa jako společného státu bratrských slovanských národů. Přetiskujeme závěrečnou část úvodníku, jehož autorem byl pravděpodobně J. Půll.

„Obidva národy, Češi a Slováci, stoja po celú dobu vojny v odboji proti nacizmu i jeho domácim pomáhačom. Obidva národy idú za tou istou zástavou. Za zástavou slobody a protifašizmu...“

Obidva národy naučily sa poznávať formy fašizmu, i jeho zárodky a príčiny. A obidva sú odhodlané do koreňa odstrániť ten systém, ktorý je nositeľom všetkého potláčania a všetkej nespravodlivosti. Obidva sú odhodlané vybudovať svet slobody, národnej i sociálnej.

Obidva sú si konečne vedomé svojej slavianskej príbuznosti a svojej príbuznosti so svetom sovietskym.